

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

**SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER
ALT KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

25 Nisan 2012 Çarşamba

SAĞLIK, AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL İŞLER ALT KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

25 Nisan 2012 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı (1/605)	1:13

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:13
Süleyman ÇELEBİ (İstanbul)	1
Celal TOZAN (TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı)	2:4
Metin EBETÜRK (DİSK Genel Başkanı Yardımcısı)	4:5, 13
Dr. Celal EMİROĞLU (İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı)	5:10
Ali KILIÇ (KESK MYK Üyesi)	10
Süheyl DEMİRTAŞ (Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği Genel Sekreteri)	10:13
Arif MÜEZZİNOĞLU (Türk Tabipler Birliği Temsilcisi)	13

Açılma Saati: 14.36

Kapanma Saati: 15.22

25 Nisan 2012 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN : Alt Komisyon Başkanı Mehmet DOMAÇ (İstanbul)

-----0-----

BAŞKAN – İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı’nın Alt Komisyonunda bulunuyoruz hep birlikte. Bu tasarının zenginleşmesi, eksik taraflarının giderilmesi, bir karışıklık varsa onun düzeltilmesi ve tüm kesimlerin düşüncesinin bu kanun tasarısına aktarılması için bu Alt Komisyonda birlikte çalışacağız.

Bu Alt Komisyonda başlangıçta bugün emekçi temsilcilerini dinleyeceğiz, daha sonra işverenleri, daha sonra da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve diğer kuruluşları dinleyeceğiz.

Biz herkesi dinlemek için bu Komisyona çağırıyoruz, tüm tarafları. İsteyen istediği şekilde katılabilir, dinleyebilir.

Şimdi, toplantımıza TÜRK-İŞ’le başlayalım -çünkü en büyük kuruluş- ve DİSK, HAK-İŞ, kamu sendikalarından KESK ve diğer katılımcıları da sırasıyla dinleyeceğiz ve tasarımı hepimizin birlikte üzerinde anlaşabileceğimiz şekle getirmeye çalışacağız.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

SÜLEYMAN ÇELEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, siz aslında ifade ettiniz ama ben bir cümle ilave etmek istiyorum.

Geçen de aslında geneli üzerinde arkadaşlar bir değerlendirme sundular. Benim arkadaşlardan ricam, maddeler üzerinde de önerileri varsa, değişiklik önerileri de varsa bunları somut, daha net bize bildirirlerse daha iyi olur, daha yararlı olur diye böyle bir katkı vermek istedim. Onu da bir daha sunmak istiyorum çünkü geneli üzerinde aynı komisyondaki insanlar olarak bilgi sahibiyiz bütünü üzerinde. “Ya, bunun hiç bütünü üzerinde konuşulmasın.” anlamında söylemedim ama daha çok somut, sonuç alıcı, başka varsa öneri, değişiklik önerileri de dâhil olmak üzere o önerileri arkadaşlarımız bizimle paylaşırlarsa hem daha verimli bir çalışma yapmış oluruz, onu özellikle belirtmek istedim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Söz sırası sizde; buyurun.

TÜRK-İŞ SOSYAL GÜVENLİK DANIŞMANI CELAL TOZAN - Sayın Başkan, sayın vekillerim, değerli temsilciler; TÜRK-İŞ adına Sosyal Güvenlik Danışmanı Celal Tozan.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim, değerli temsilciler; öncelikle, bu çalışma hayatını çok yakından ve doğrudan ilgilendiren, çalışanların can güvenliği açısından çok önemli saydığı bu kanun tasarısının ivedilikle, özellikle de “Kapsam” maddesinde hiçbir değişiklik yapılmadan yasalaşması TÜRK-İŞ'in en büyük temel bir temennisidir, dileğidir.

Biz genel olarak Komisyonda görüşlerimizi arz etmiştik; bugün daha çok, Sayın Vekilimin de belirttiği gibi, madde bazındaki görüşlerimizi somut olarak önererek, en kısa sürede, fazla zaman almadan görüşlerimizi belirtmek istiyorum.

Birincisi, kanun tasarısının 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında, kamu hizmetlerinin, Sağlık Bakanlığı tarafından iş sağlığı, iş güvenliği hizmetlerinin verilemediği yerlerde bu hizmetleri satın alması öngörülmektedir.

TÜRK-İŞ, kamunun iş sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerini satın almasının doğru olmadığı düşüncesindedir. Bu nedenle, Türkiye genelinde tüm bu hizmetleri kamunun kendisinin üretmesinin gerektiği görüş ve düşüncesindeyiz.

Yine diğer bir görüşümüz 6'ncı maddenin on birinci fıkrasıyla ilgilidir. 6'ncı maddenin on birinci fıkrasında, 1'le 10 arasında çalışanı olan iş yerlerinde, özellikle riskinin ağır olduğu, tehlikesinin ağır olduğu iş yerlerinde alınacak iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerine ilişkin devlet tarafından destek öngörülmektedir ve bu desteğin de kaynağı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunun kısa vadeli sigorta primleri öngörülmüştür.

Hepimiz biliyoruz ki Sosyal Güvenlik Kurumunun finansman sorunu devam ediyor, Sosyal Güvenlik Kurumunun bu finansman sorunu nedeniyle, özellikle kısa vadeli sigorta kolları bakımından çalışanların haklarında önemli ölçüde geriye gidiş olmuştur. Bu kaynağın aslında temel ödevi, sigortalıların iş kazası, meslek hastalığı nedeniyle uğrayacakları zararları telafiye, onlara sunulacak yardıma yönelik bir kaynaktır. Onun için, primlerin, Kurumun sağlık giderleriyle emekli giderlerini ödeme, karşılama oranı yüzde 69 olduğu dikkate alındığında, bu maddede kaynak olarak Sosyal Güvenlik Kurumunun kısa vadeli sigorta primlerinden elde ettiği miktarların öngörülmesi doğru değildir. Belirtildiği gibi, 1'le 10 arasında işçi çalıştıran işletmeler hakikaten iş sağlığı, iş güvenliği bakımından etkin hizmet vermeleri için Hükûmet tarafından, devlet tarafından desteklenmelidir ama onun kaynağı hazine tarafından ayrıca sağlanmalıdır. Aksi takdirde, Sosyal Güvenlik Kurumunun hiç beklenmedik, kaynaklarına yasasında olmayan bir ayrı finansman gideri daha yüklenmiş olacaktır.

Bir diğer önerimiz, tasarının 7'nci maddesinin birinci fıkrasıdır.

BAŞKAN – Celal Bey, bir dikkatinizi çekebilir miyim.

Biliyorsunuz hazine bu alana çok miktarda aktarım yapıyor. “Bunun dışında aktarım yapsın.” diyorsunuz siz?

TÜRK-İŞ SOSYAL GÜVENLİK DANIŞMANI CELAL TOZAN – Bu alana yapmıyor yani Sosyal Güvenlik Kurumuna yaptığı alanlardan bahsetmiyoruz. İş sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili daha herhangi bir kaynak yok ama yapabilir.

BAŞKAN – Tamam.

TÜRK-İŞ SOSYAL GÜVENLİK DANIŞMANI CELAL TOZAN – Bir başka maddede, tasarının 7’nci maddesinin birinci fıkrasında, iş sağlığı, iş güvenliği hizmetleri yürütmek üzere görevlendirilen personelin görevlerini baskı altında kalmadan yapabilmesi öngörülmektedir ama bunların görevlerini gerçekten baskı altında kalmadan yapabilmelerine olanak sağlayacak güvence söz konusu değil. O nedenle, bu kişileri özellikle işletmede iş sağlığı, iş güvenliğine ilişkin alınması gereken tedbirleri almadığı için Bakanlığa şikâyet eden işverenin, o iş sağlığı, güvenliği uzmanını, iş yeri hekimini orada istihdam etmesi pek akla, mantığa uygun gelmiyor. O nedenle, bu görevi üstlenen personele en azından 2821 sayılı Yasa’da iş yeri sendika temsilcilerine sağlanan güvence gibi güvencelerin sağlanmasının mutlaka gerekli olduğu düşünülmektedir.

Yine, tasarının 16’ncı maddesinin altıncı fıkrasında, iş yerinde sendika temsilcisi olmasına rağmen, iş sağlığı, güvenliği temsilciliği görevini bunun yapabileceği öngörüldüğü gibi, asıl işveren tarafından da bir başkasının da görevlendirilmesi hükmünü taşımaktadır. Bu orada bir yetki çatışmasına da neden olabilir örgütlü iş yerlerinde.

Bu nedenle, kesin olarak bunun hiçbir başka anlama yer vermeyecek şekilde, maddede o iş yerinde sendika temsilcisi varsa temsilci mutlaka o sendika temsilcisi olmalı ya da sendika tarafından görevlendirilecek bu konuda uzman bir başka temsilci bu görevi yerine getirecek şekilde kesin hükme bağlanmalıdır.

Tasarıda iş sağlığı, iş güvenliğine ilişkin ulusal konsey kurulması öngörülmüştür ama yine de Bakanlığa bağlı genel müdürlük tarafından etkin olarak yürütüleceği genel olarak düşünülmektedir tasarıda ama biz bu hizmetleri yürütecek kuruluşun özerk yönetim yapısına sahip olmasının daha etkin olacağını düşünüyoruz, özellikle denetim elemanlarının işletmelerdeki yapacağı denetimlerde baskı altında kalmayacaklarını düşünüyoruz çünkü güncel hayatta işletmelerde denetim alanında daha etkin bir denetim sağlanabilmesi için baskı altında kalmadan, bu yönetimin özerk yönetim yapısına sahip olmasını ve yönetim kurulunun da yine sosyal taraflardan oluşacak şekilde, ağırlığı sosyal tarafların oluşturacağı şekilde oluşmasını, hiçbir baskı kalmadan işlevini yapabilecek bir yönetim tarzının gerçekleşmesini, İş Sağlığı ve İş Güvenliği Müdürlüğünün de bu yönetim yapısı altında örgütlenmesinin özerk bir yönetim kuruluna sahip olarak, daha uygun olacağını ve yönetim kurulu üyelerinin de yasayla belirlenmesinin daha uygun olacağını düşünüyoruz. Nitekim Komisyonunda, bu

konuya Sayın Bakan da sıcak bakılabileceğini söylemişti. Ondan biraz daha güç aldık bu konuda, ondan da çok mutlu olduk.

Bir başka düşüncemiz bizim, özellikle bu yasanın yürürlük tarihiyle ilgili. Yasanın yürürlük tarihi çok ötelenmiştir. Kanunlaşması hâlinde hiç kuşkusuz ülkemizde bu yasada öngörülen niteliklere sahip eleman yeteri kadar bulunmuyor, bunların yetişmesi zaman alacaktır ama yine de bu son derece önemli olan, çalışanların can güvenliğini doğrudan ilgilendiren tasarının yürürlük maddesinin daha öne alınması gerektiği düşüncesindeyiz. Madde bazındaki görüşlerimiz kısaca bunlardan oluşmaktadır.

Biz TÜRK-İŞ olarak bu yasanın en kısa sürede kanunlaşıp yine olabilecek en kısa sürede yürürlüğe girmesini yüce Meclisten talep ediyoruz.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz, çok sağ olun.

Şimdi DİSK mi var sırada?

DİSK GENEL BAŞKAN YARDIMCISI METİN EBETÜRK – Metin Ebetürk, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkan Yardımcısıyım.

Sayın Başkan, Sayın Müsteşarım, sayın vekiller, sayın katılımcılar; hepinizi Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Tabii, yasalaştırılmak istenen bu iş sağlığı, iş güvenliği mevzuatıyla ilgili daha önce Bakanlıkta yapılan toplantılarda DİSK adına görüş ve önerilerimizi sunmuştuk. Şu anki taslak hâliyle bizim görüş ve düşüncelerimizin çok fazla kıymetiharbiyeye alınmadığını görmekle birlikte bunu üzüntüyle karşıladığımızı belirtmek isterim.

Tabii, yine de kısacık düşüncelerimi belirteceğim, daha sonra DİSK'in görüş ve düşüncelerini işçi sağlığı, iş güvenliği mevzuatına ilişkin uzman arkadaşımız Doktor Celal Emiroğlu tekrar sunacak sizlere.

Evet, tasarıda, işçi sağlığı, iş güvenliği ile çalışma ortamına ilişkin çalışanların sağlığını koruyacak ve iyileştirecek hizmet organizasyonuna ilişkin eskisinden daha olumlu düzenlemeler olmadığını gördüğümüzü belirtmekle başlamak istiyorum sözlerime.

2006 yılından bugüne kadar iktidar tarafından Meclise getirilen torba yasalarla 4857 sayılı İş Kanunu'ndaki düzenlemelerle maalesef bir yapboz oyununa dönüştürüldüğünü de söylemek isterim.

Esas vahim olanı da insan yaşamını, çalışanların sağlığını ve güvenliğini yakından ilgilendiren bu alanın, piyasanın acımasız insafına bırakıldığını, tek kelimeyle söylemek istersek işverenlerin insafına bırakıldığını söylemekte yarar görüyoruz.

Tasarıdaki, iş güvencesinin, gerçekten iş güvencesinin olmadığı bir ülkede işçilerin, iş yeri hekimlerinin, iş yeri iş güvenliği uzmanlarının işvereni Bakanlığa şikâyet etme hakkını ne kadar yerine getirilebileceğinin de düşünülmesi gereken bir önemli husus olduğunu da düşünüyoruz.

Tabii, sözümün başında da belirttiğim gibi, DİSK olarak yazılı olarak önerilerimizi sunmuştuk. Bu önerilerimizin komisyonlarda ve toplantılarda dikkate alınmadığını, bizi de üzücü bir noktaya getirdiğini belirtmek istiyorum.

Sözlerimi burada keserek Doktor Celal Emiroğlu arkadaşımıza sözü bırakıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Buyursunlar.

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ UZMANI DR. CELAL EMİROĞLU - Sayın Başkan, sayın üyeler, değerli katılımcılar; Celal Emiroğlu.

DİSK ve KESK'in görüşlerinin kesiştiği noktada bir şeyler söylemek istiyorum.

Öncelikle, esasa ilişkin daha önceki toplantıda görüş bildirilmediği için buradan girmek istiyorum. Her şeyden önce şunu söylemek lazım: Bu yasa tasarısındaki tüm maddeler daha önceki yürürlükteki yasa maddelerinde mevcut yani müstakil yeni bir metin hazırlanmış ama bu maddeler yeni değil, hiçbir madde bugün için yeni değil. Bu tasarıdaki hizmet organizasyonu da eskisinden daha olumlu düzenlemeleri içermiyor. Bu saptamayı yaptıktan sonra girmek istiyorum.

Her şeyden önce korunmaya ilişkin yaptırımları göremiyoruz bu tasarıda. Tasarı, işverenleri bir yükümlülük altına sokuyor. Profesyonelleri istihdam etmesi durumunda tüm sorumluluğu iş yeri hekimine, iş güvenliği uzmanına veriyor fakat daha sonra da bunların aracılığıyla sonuçta sorumluluk doğrudan doğruya çalışanlara devrediliyor ya da bu tasarı bunun zeminini hazırlıyor.

Yükümlülüklerin yerine getirilmesi, uygun ortam koşullarının hazırlanması, tüm bu durumlarda tüm sorumluluk çalışanlara devrediliyor. Çalışanlar, sadece kendi sağlığından sorumlu değil bu tasarıda, diğer işçilerin sağlığından da sorumlu, hatta üretim araçlarının korunmasından da, onların zarar görmesi durumunda onlardan da sorumlu. Böyle bir düzenleme.

Bir diğer saptama, 50'den fazla işçisi olan yerlerdeki zorunluluk 10 sınırına indiriliyor ama 1-9 arasındaki çalışanlara verilen hizmetin faturası yine işçilerin ödediği primlere kesiliyor. 1-10 ve üzeri iş yerlerinde doğrudan doğruya piyasa koşulları tarif ediliyor ya da şöyle diyebiliriz: Yeni bir pazar oluşturuluyor. İş güvencesinin yaptırımının olmadığı bir ülkede iş yeri hekimine, iş güvenliği uzmanına ve çalışanlara şikâyet etme hakkı veriyor bu tasarı. Aslında bu hakları -tırnak içerisindeki hakları- iş güvencesiyle birlikte okuduğumuzda, bunun doğrudan doğruya hem hekim hem mühendis hem de çalışanlar için işten atılma hakkı olduğunu görebiliyoruz.

Sosyal tarafları bir araya getirdiğini iddia ediyor ama tamamen merkezî hegemonyacı bir hukuk buraya enjekte ediliyor.

Burada tabii bir başka şey, çalışanların aktif söz söylemesinden bahsediliyor ama bu aktif söz söyleme biçimi bireysel doğrudan doğruya. Örgütsel, örgütlü hiçbir hak mücadelesinden burada

bahsedilmiyor. Zaten örgütleri giderek de zayıflatan -genel olarak baktığımızda- diğer düzenlemeler, Sendikalar Kanunu, vesaire ile bir bütünlük arz ediyor diyebiliriz.

Genel olarak sağlıktaki, eğitimdeki devlet eliyle ticarileşmenin burada iş yeri sağlık hizmetlerinde bir benzerini yaşıyoruz; iş yeri hekimi, iş güvenliği uzmanı eğitimleri de aynı şekilde piyasaya arz ediliyor.

Denetim konusuna gelindiğinde, denetim altına alınacağı söyleniyor ama özellikle kayıt dışıyla ilgili herhangi bir denetim mekanizması burada tarif edilmiyor, her durumda iş kazası, meslek hastalığı tespiti yapılabilecek -kayıt dışı için söylüyorum- mağdurlar için tazmin yolu gösterilmiyor, devletin denetim görevi burada doğrudan doğruya çalışanlara aktarılıyor.

Tabii, tüm bu düzenlemeler için şöyle deniyor: “Tabii, biz çalışanın sağlığını gözetiyoruz, o nedenle yaptık.” Hâlbuki biz baktığımızda 3 Ekim 2005’te Avrupa Birliğine müracaat etmişiz, başvurmuşuz ve aynı tarihte Avrupa Birliği müktesebatına uyum süreci nedeniyle getirilen dayatmalar sonrasında -ki bunu gerekçede görebilirsiniz- biz bir taslak hazırlamışız ki ilk taslak 2005’in Kasım, Aralık ayına denk gelir, daha sonra resmî olarak 2006’nın Ocak ayında da taraflara sunuldu.

Buraya baktığımızda Avrupa Birliği Çerçeve Direktifi esas alınmış, ILO’nun 155 ve 161 sayılı sözleşmeleri esas alınmış ve bir taslak hazırlanmıştır. Burada tabii “İşçi Sağlığı” diye başlayan taslak daha sonra “İş Sağlığı”na dönüştü ama bu arada başka şeyler yaşandı bu ülkede. Örneğin, 2008’de ve 2010’da torba yasalarla bu yasanın içeriği hemen hemen tüm maddeleriyle bir yerlere monte edildi. E, o zaman bu müstakil yasaya ne gerek var. Tabii ki bu bir dayatmanın sonucunda müstakil yasa da bugün önümüze gelmiş durumda.

Yasaya baktığımızda, 4857 sayılı İş Kanunu’nda geçen iş sözleşmesine tabi olan çalışanları kapsıyor bu yasa. Çıkarılma gerekçesine baktığınızda, ILO’nun 155 ve 161 sayılı sözleşmeleri dayanak alınıyor kapsamla ilgili ama bu kapsam doğrudan doğruya İş Yasası’na tabi bir kapsama dönüştürülmüş durumda.

“Amaç” maddesine baktığınızda, amaç tarifi yapılmış ancak “Kapsam” maddesine baktığınızda Kapsam’da “...kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve iş yerlerine (...) tüm çalışanlarına...” diye bir ifade var ama biz bakıyoruz bu yasa tasarısına, Kapsamda kamu çalışanları olmasına rağmen -ki bu yeni değil demin söylediğim gibi, 1965 yılından beri hukukumuzda- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda 188’nci maddede, kaza ve mesleki hastalık hâlleri tarif edilmiş ama var olan bir maddeye rağmen kırk yedi yıldır kamu çalışanları haklarını alamamış. Neden alamamış? Özel Sigorta Yasası çıkarılmadığı için alınmamış. Özel Sigorta Yasası Sosyal Sigortalar Genel Sağlık Sigortası Yasası’yla tanımlanmış 2006 versiyonu ama Anayasa Mahkemesinden döndükten sonra kamu çalışanları istisna hâline getirilmiş. Şimdi burada nasıl siz kamu çalışanlarını

kapsadığını söyleyebilirsiniz? Genel bir düzenleme var ama mağduriyet söz konusu olduğunda, 5510 sayılı Yasa’da kamu çalışanlarının istisna olduğunu göreceksiniz.

Üst Komisyon toplantısında sürekli Gaziantep’te bir iş cinayetine maruz kalan doktor meslektaşımız konu edildi. Şimdi, düşünün, bu meslektaşımız bu kanun çıktıktan sonra bu olayla karşılaşsaydı ne değişecekti? Bu sorunun cevabını vermek gerekiyor.

Bu tabii ki Sosyal Sigortalar Genel Sağlık Sigortası Yasası’ndaki yüzde 1 ila 6,5 arasındaki iş kazası meslek hastalığı priminin devlet tarafından ödenmesi durumunda sağlanabilir. Bu yasa tasarısında böyle bir ifade göremiyoruz. Yani “GSS” diye kısaltacağım bu kanunda kamu çalışanları kapsama alınmıyor.

Bir başka kesim, kendi hesabına çalışanlar. Kendi nam ve hesabına çalışanlar SSGSS’de kapsama alınmışken –ki bunlardan yüzde 1 ila 6,5 arasında prim hâlen kesiliyor- Bakanlık sanıyorum bir sıkıntı gördü ki bunu istisna maddesi olarak bu tasarıda değerlendirdi.

Sıkıntı nedir? Şimdi, her şeyden önce kendi nam ve hesabına çalışanlar bir iş kazası, meslek hastalığı geçirirse ne olacak? SGK, Çalışma Bakanlığı durum ve sorumluluk tespiti yapacak. Durum ve sorumluluk tespiti yaptığınızda kim sorumlu olacak? Tabii ki işveren yani kendi nam ve hesabına çalışan. O zaman bir başka düzenleme var: “Kendi nam ve hesabına çalışanlar da olsa, eğer kendi sağlığından sorumluysa yani kendi sağlığına kastı varsa, kendi sağlığını korumamışsa bu sorumluluk işverene yüklenir, ödettirilir.” diyor. İşveren kendisi, mağdur kendisi. Bu sıkıntıyı görmüş olacaklar ki istisna maddesine koymuşlar.

Tabii burada hem istisna maddesine koyuyorsunuz hem de bu yüzde 1 ila 6,5 arasındaki primin kesilmesiyle ilgili de bir madde koymuyorsunuz çünkü 3 milyondan fazla kişiyi karşınıza almak istemiyorsunuz şu anda.

Özetle, bu tasarı, 155 ve 161 sayılı ILO sözleşmelerine uyumlu değil. Tüm çalışanları kapsamıyor, kamu çalışanlarını kapsamıyor, kendi nam ve hesabına çalışanları kapsamıyor, diğer çalışanları kapsamıyor, ev aksenli çalışanlar burada gösterilmiş ama asıl önemli olan kayıt dışını kapsamıyor. Kayıt dışıyla ilgili, bu tasarı herhangi bir düzenleme getirmiyor. Niye getirmiyor? Çünkü devletin denetim zafiyeti ortaya çıkıyor. Burada mağdur olması durumunda, iş kazası geçirmesi durumunda sorumluluk doğrudan doğruya çalışana yükleniyor. Ne yapmak gerekir? Sosyal Sigortanın silikozis, kot kumlama olgusunda olduğu gibi bunları şemsiyesi altına alması lazım. Şemsiyesi altına aldığı zaman da bir maliyet karşılarına çıkıyor. O zaman da kayıt dışı... Hani, kayıt dışını önlemek diyoruz ya, kayıt dışını önlemek olsa olsa bu mağduriyetin karşılanması, daha sonra işverene rücu edilmesiyle olur. Eğer tespit edemiyorsanız işvereni, bu da doğrudan doğruya devletin sorumluluğu.

Bir başka konuya girmek istiyorum. Yükümlülükleri belirliyor bu tasarı. Tabii, baktığınızda ilk girişte, yükümlülüklerin -buna TİSK de TOBB da doğrudan itiraz ediyor- işverenleri sorumluluk

altına soktuğunu görüyorsunuz. Evet, gerçekten işverenlerin yükümlülüğü bu tasarıyla artıyor ama işverenlere görevler veriyor, “Çalışanların tedbirlere uyum uymadığını denetlemek ve izlemekle görevlisin.” diyor ve devamında “Çalışanlara eğitim vermekle görevlisin, çalışanlara talimat vermekle görevlisin.” diyor. 5’inci maddede bu düzenlemeleri görebiliyoruz. “Çalışanların işi güvenli bir şekilde yapmaları sağlanacaktır.” diyor.

Yine bir başka yerde, esasen gerekçeyi okuduğumuzda bunun profesyoneller yani iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı tarafından yapıldığını görüyoruz: “Eğitimi verecek, talimatları verecek, işçiyi tehlikeye özel görevlendirecek.” Bu ifade metinden alınmıştır. Tehlikeye özel görevlendirdikten sonra da sonrasını işçiye bırakacak.

Burada tabii, iş yerinde bir hizmeti öngörmüyor bu tasarı. Doğrudan doğruya iş yeri ortak sağlık, güvenlik birimleri yerine ortak sağlık, güvenlik birimleri, ticari şirketler... “Bunu kamu kurum ve kuruluşları da yapabilir.” diyor. Bunun formülasyonunu geliştirmeye çalışıyor.

İşçi sayısı ölçütüne diğer konuşmacılar da değindi; 10’dan az işçisi olan çok tehlikeli işler için bir düzenleme var ama tehlikeli ve az tehlikeli için herhangi bir düzenleme yok. Yani bunlar da doğrudan doğruya kapsam dışı. Hani, kapsam herkesi kapsıyordu? Kapsam giderek daralıyor.

1-9 işçi çalıştıran yerlerde de kamunun sorumluluğu doğrudan doğruya işçinin üzerine yıkılıyor. Demin söylediğim gibi, finansman işçiye bırakılıyor.

İkinci aşamada tasarı, iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının yükümlülüğünü belirliyor. Bunları tabii yönetmeliklerle çok kapsamlı bir şekilde düzenleyecekler ama kaba hatlarıyla gördüğünüzde, bu yükümlülüğün doğrudan doğruya bir devirle sonlanacağını görüyorsunuz yani çalışanlara. Eğer bunu işveren bu yükümlülüğü sağlamazsa sorumluluk altına giriyor ama bir profesyonel çalıştırdığı zaman sorumluluğu bir tarafa devrediyor. Eğer bu profesyoneller de çalışanlara devrederse sorumluluk bitiyor. TİSK’in bir sözü vardı, işte “Bunlara niye para cezası verilmiyor?” E, daha ne verilsin yani bu kişiler ya mahkemeye gidecek ya işten atılacak; iki tane yol var, ikisi de birbirinden beter. Para cezası verse belki bu yollardan daha hafif bir cezayla karşılaşmış olacak. Zaten 7’nci maddenin gerekçesine baktığınızda “İhmal ve kusurlu davranışlarından dolayı bunların yetkileri ellerinden alınacak.” diyor.

Çalışanların yükümlülüğüne geldiğimiz zaman, madde 15’i doğrudan okumanız yeterli; bu madde her türlü yükümlülüğü çalışanlara devrediyor. Kurallara uymaktan bahsediyor bu talimatta. Kurallara uymak çalışanların görevi bu maddeye göre. Uymadığı zaman gereği yerine getirilir. Gereği ne? Demin söylediğim gibi para cezası değil, doğrudan doğruya işten atmaya kadar varan... Tabii, para cezası eğer bir tehlikeyle, bir sorunla karşı karşıya kalmışsa, kendi sağlığını, güvenliğini, diğer çalışanların sağlığını tehlikeye atmışsa bunların hesabını verecek, daha da ötesi, üretim araçlarında zarar oluşmuşsa üretim araçlarının da zararını ödeyecek.

Tasarı bunlara karşı ne getirmiş? Diyor ki: “Çalışmaktan kaçınabilir.” Evet, çalışmaktan kaçınabilir. Nasıl? “Ciddi ve yakın bir tehlikeyle burun buruna gelirse.” Buradaki “ve” İş Yasası’nda da çok konuşulmuştu, “veya” idi “ve”ye dönüştürüldü. Bu bağlacın değiştirilmesi bile “ciddi ve yakın tehlike” bir yerde bu “önlenemez” diye de eklenmiş. Tehlike, ölümle karşı karşıya gelmektir. Ölümle karşı karşıya gelen çalışan çalışmaktan kaçınma hakkını kullanacak. Bunu nasıl kullanacağını da 10’uncu maddede, madde madde belirlemiş. Bu maddeyi okuduğu zaman işçi, sonunda iş sözleşmesini feshedebilecek yani işten atılma hakkını kullanabilecek.

Tasarı diyor ki: “İşçi işverene haber verecek. İşveren kurulu toplayacak, kurul karar verecek, karar tebliğ edilecek.” Eğer karar işçinin işine gelmezse seçenekler burada belirlenmiş, (a) İşçi görevi reddedebilir, (b) İş yerini terk edebilir, vesaire gibi. Örneğin, yakın zamanda Aşkale’de bir iş kazası meydana geldi biliyorsunuz. Gölette ciddi ve yakın tehlikeyle karşı karşıya kalan 5 TEDAŞ işçisi ne yapacaktı burada? Görevi reddedecekti. Nasıl reddedecek? Gölün ortasında, donmak üzere. Veya işçi sağlığı kurulunu toplantıya çağıracaktı veya soğuktan donmazlarsa işten ayrılacaktı. Böyle bir hak tanımı yapılıyor.

Şunu söylemek istiyorum: “İşçilerin hakları” başlıklı madde İş Kanunu’nda madde 83 olarak zaten vardı, olduğu gibi aynı. Dokuz yıldır yürürlükte. Ben size soruyorum: Tuzla’da ne değişti dokuz yıldır, ne çözüme kavuştu? Bu sorunun cevabını verebilirseniz bundan sonra da yeni maddenin bir şeyleri değiştireceğini söyleyebilirsiniz.

BAŞKAN – 40 bin kişi çalışıyordu, 4 bin kişiye düştü.

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ UZMANI DR. CELAL EMİROĞLU - Evet.

“İş sağlığı, güvenliği temsilcisi” tanımı yapılmış. Bu temsilci seçimi daha önceki tasarlarda - seçimdi pardon, düzeltiyorum- seçim olarak geçiyordu ama yeni taslakta “seçim veya atama” diyor ve belki de gözden kaçtı, her yerde de “görevlendirme”; atanan kişi görevlendirilir, seçilen seçilmiştir zaten. Yani sonuçta bu yetkiyi işverene veriyor, “Seçer veya atar.” Tabii ki atayacaktır yani. Bu, doğrudan doğruya, sendikal örgütlenmenin yok edildiği bir ülkede hegemonyacı seçim sisteminin çalışma yaşamına uyarlanmış biçimidir aynı zamanda.

İş kazası meslek hastalıklarının önlenmesi konusunda ciddi iddialar var. Bunu neye dayanarak söylediklerini anlamak tabii mümkün değil çünkü iş kazası meslek hastalıklarıyla ilgili hiçbir yeni düzenleme yok. Bir de meslek hastalıklarıyla ilgili ciddi bir suskunluk var, bu metinde de var, bunu görebiliyorsunuz. Bunun cevabını gerekçede bulabilirsiniz. Gerekçede diyor ki: “İş kazalarının veya ortaya çıkan meslek hastalıklarının iş yerinden mi yoksa çalışanların kurallara uymadaki ihmallerinden mi kaynaklandığının tespiti yapılacak.” İşte bütün mesele bu. Yani bu tespiti yapacaksınız, diğer maddelere döndüğünüz zaman, “Kardeşim, ben sana eğitim verdim, ben sana

talimat verdim, ben sana kişisel koruyucu verdim, sorumlu sensin.” Bir günahkâr bulunacak ve doğrudan doğruya sorumluluk onlara fatura edilecek.

Bir başka başlık, iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı eğitimleridir. Biliyorsunuz, bu başlık konulduğu zaman özellikle meslek örgütleri tarafından çok ciddi tartışmalara neden oluyordu. Bugün burada bu tartışılmıyor. Niye? Çünkü bu yönetmeliklere havale edilmiş. Orada sürekli değişen piyasa koşulları... O kadar değişken ki alana indiğinizde şunu görüyorsunuz: “Öde şu kadar parayı, eğer yakalanırsan sertifikayı alamazsın, yakalanmazsan gel şu gün sertifikayı al.” Gidin gezin, bir hekim, bir mühendis gibi bir yere başvurun, bunun böyle olduğunu göreceksiniz. Böyle geçen durum, üniversitelerin, meslek örgütlerinin piyasadan silindiği, piyasaya doğrudan yönlendirilen eğitimlerin geldiği nokta budur. Burada tabii, alanı düzenlemek yönetmeliklerle daha kolay olacağı için, yönetmeliğe bırakılmış birçok şey.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Tabii ki özerk bir yapı bu işi çözebilecektir. Özerk bir yapı gibi tarif edilen Ulusal İş Sağlığı, Güvenliği Konseyi, doğrudan doğruya atanmışların hâkimiyetinin olduğu bir konsey. Alın rakamları, değerlendirin, oradaki seçilmişlerin ne öneminin kaldığını göreceksiniz. Bunun adı, salt çoğunluğu sağlama adına, çerçeve direktife uyma adına, ILO sözleşmelerine uyma adına sosyal diyalog yerine sosyal monologun tercih edilmesidir. Yani sonuçta, bu Konsey tavsiyelerde bulunacak ve bu tavsiyeler doğrudan doğruya siyasi iradenin tavsiyeleri olacak.

Teşekkür ediyorum sabrınız için.

BAŞKAN – Biz de çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi DİSK'i dinledik.

KESK MYK ÜYESİ ALİ KILIÇ – DİSK ve KESK adına, iki kurum adına biz çalışma yapmıştık.

BAŞKAN – Peki.

KESK de düşüncelerini söylemiş oldu dolayısıyla.

Başka söz talebi var mı?

TÜRK-İŞ'in yazılı metnini aldık, DİSK'in de yazılı metnini bekliyoruz. TÜRK-İŞ takdim etti çünkü vardı.

Bir arkadaş var arkadan el kaldıran.

TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ SÜHEYL DEMİRTAŞ – İşveren tarafına söz verebilecek misiniz Sayın Başkanım. Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği...

BAŞKAN – İşveren tarafına da söz vereceğiz ama bugün düşünmemiştik ama erken bitti. HAK-İŞ de gelmemiş. Dolayısıyla dinleyebiliriz, işveren tarafından sizi dinleyebiliriz. Yani daha sonra da söz vereceğiz, şimdi de dinleyebiliriz yani erken bittiği için. Sadece TÜRK-İŞ ve DİSK...

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ SÜHEYL DEMİRTAŞ - Müsaadenizle...

Herkese iyi günler diliyorum. Benim adım Süheyl Demirtaş, Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği Yönetim Kurulunu temsilen bulunuyorum Genel Sekreterim Yönetim Kurulunda.

Öncelikle, bize bu şansı verdiğiniz için zatiinalinize...

BAŞKAN – Ben özellikle sizi davet ettim, bakın hemen oradan Tuzla olayını arkadaş söyledi. Siz de devam edin çünkü orası odak bir nokta.

TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ SÜHEYL DEMİRTAŞ - Onun için biz de bu platformda bulunmayı çok istedik.

Öncelikle, Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği olarak bu kanunu desteklediğimizi ben ifade etmek istiyorum.

Evet, bazı temsilciler tarafından gündeme getirildi, bu kanun, İş Kanunu'nun ilgili maddelerinde veya yönetmeliklerde vazedilen birtakım ifadeleri meczeden bir kanun. Aslında tümevarım tümdengelimini biraz ters yaşıyoruz bu kanunda. Birçok yönetmelik var, kanun yok. Onlara baz oluşturacak kanun çalışması. Bu yönüyle gerekli olduğuna inanıyoruz biz çünkü yönetmelikler Danıştay safhasında birtakım iptallere uğruyor, öyle diyelim. Yani bir kanun olmalıydı bir iş sağlığı, güvenliği kanunu.

Gemi İnşa Sanayi olarak ben şunu memnuniyetle ifade edebilirim ki önemli ölçüde biz bu kanunun gereklerini yerine getiriyoruz sektör olarak çünkü 2008'den itibaren başlayan süreçte kazalarla, son derece objektif olmayan bir yaklaşımla üzerine gelinen bir sektör, ülkemizin lokomotif sektörlerinden biri. Bütün her şeye rağmen geçen yılki ihracat girdisi 1,2 milyar dolar TÜİK verilerine göre. Böyle bir sektörden bahsediyoruz.

Ayrıca, tabii o sektörümüzde toplu sözleşme yetkisine sahip olmayan sendika temsilcisinin de “Tuzla’da ne değişti?” demesini, garipsediğimi belirtmek isterim. Tuzla’da neyin değiştiğini kendileri gelirlerse yerinde de kendilerine ifade edebiliriz ve hazırız da.

BAŞKAN – Neyse, karşılıklı olmasın burada. Burada siz düşüncelerinizi söyleyin.

TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ SÜHEYL DEMİRTAŞ – Bu kanunda TÜRK-İŞ temsilcisinin gündeme getirdiği bir konu var, “Ne olursa olsun bir an önce kanunlaşsın.” Biz buna karşıyız açıkçası. Biz, uygulanabilirliği çok yüksek olduğu noktada kanunlaşsın istiyoruz. Özellikle de bu iş sağlığı, güvenliği uzmanları konusu. Kanunun

gerekçelerinde sadece Türkiye’deki sanayi kuruluşlarının sayısı var ama gönül arzu ederdi ki... Bizim sektörümüz çok tehlikeli işler grubuna giriyor, (A) sınıfı, ancak bir geçiş dönemi öngörülmüş. Bir yıl yürürlük, daha sonrasında da dört yıl süreyle (B) sınıfı istihdam edebiliriz ancak Bakanlık böyle bir çalışma yaptı mı ben merak ediyorum. Ne kadar bu kategoriye giren sanayi şirketi var ve ne kadar (B) sınıfı, öngörülen kolaylıkla... Bir kolaylık sağlanmış geçmişte iptal edilen iş sağlığı belgeleri sahiplerine. Bunu karşılayabilecek mi? Bu örtüşmediği sürece uygun olmayacağını değerlendiriyoruz. Yani “Yaptığımızı yazalım, yazdığımızı yapalım.” prensibinden hareketle. Sonra kanun çıktıktan iki-üç gün sonra “Bunun nasıl yürürlüğünü erteletiriz.” çabaları başlıyor, tekrar Ankaralara gidip geliyoruz, imkânsızını anlatmaya çalışıyoruz. Onun için, imkânlıyı uygulamaya koyalım, imkânsızı başarmaya uğraşmayalım derim ben kanuni süreçte.

Geçiş sürecinde düşünülen eğitimler de var mı? Bu da yer almıyor şeyde. Yani ekstradan (A), (B), (C) sınıfı iş sağlığı, güvenliği uzmanı eğitimi sağlayacak şekilde bir düzenleme yapılacak mı, burada devlet katkısı ne olacak? Çünkü bizler bu işe biraz erken başladığımız için diğer sektörler nazarın, bu maliyetli bir iş. Sanayiciler ciddi maliyetlere katlanacaklar burada. Dolayısıyla, burada devletimizin sağlayacağı en ufak bir destek de önemli bir teşvik olacaktır bu konuda. Onu da takdirlerinize sunmak istedim.

Mevcut uygulamada biliyorsunuz, iki elin parmakları kadar (A) sınıfı uzman var, onlar da danışmanlık şeklinde hizmetler verebiliyorlar. Mevcut kanun bunu ortadan kaldırıyor. Bunun ben çok yerinde olduğunu değerlendiriyorum. Saate ve işçi sayısına endekslemiş ki gerçekten de öyle olmalı.

Yine kanunun içerisindeki sayılar üst işveren işçilerini vazediyor diye değerlendiriyoruz ama tam bir netlik yok. O 1-50; 50 yukarı; 50-100 derken alt işveren... Kanunun bazı yerlerinde işte “Alt işveren de iş sağlığı güvenliği kurulu oluşturursa bu kurullarla koordineli çalıştırılır.” gibi ifadelerden alt işverenin ayrı değerlendirildiğini düşünüyoruz ama netleştirilebilir diye düşünüyoruz.

Bir de bununla bağlantılı olarak bu kanunda da birçok konu bizi alt işverenlik konusuna ulaştırıyor. Orada sektör olarak bizim dışımızda birçok sektörün de sorunu, İş Kanunu’nun 2’nci maddesinden kaynaklanan bu alt işverenlik uygulamalarının neredeyse tamamına muvazaa işlemi yapılması... Ki doğrudur, kanun “ile” demektedir. Teknoloji gereği ve uzmanlık gerektiren yani hepsini kapsamak gerekiyor. Bu durumda tersaneye taktıracağınız bir klima için klimacıyı bile istihdam etmek zorundasınız aksi takdirde muvazaa işlemi yapılıyor. Bunun çözümlenmesini biz istiyoruz. Bugünlerde yapılan açıklamalar da var; daha önce Sayın Bakanla görüşmemizde, kıdem tazminatı konusuyla birlikte bu konunun da ele alınacağını söylemişti. Tüm çalışma hayatına yönelik düzenlemelerde karşımıza çıkan bu konuda da bir netlik sağlanmasının uygun olacağını değerlendiriyoruz.

Bu fırsatı verdiğiniz için sağ olunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olun siz de.

Gemi İnşa Sanayicileri Birliğini dinledik. Sanıyorum, önümüzdeki komisyon toplantısında işverenlerin genelini dinleyeceğiz.

DİSK GENEL BAŞKAN YARDIMCISI METİN EBETÜRK - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

DİSK GENEL BAŞKAN YARDIMCISI METİN EBETÜRK - Bizden sonra konuşan Bey Gemi İnşa Sanayicileri adına konuştu sanıyorum. Uzman arkadaşımız Doktor Beyin sözlerine ilişkin - düzeltme diyelim artık, nezaket bozulmasın- ona ilişkin tabii iddiaları var. Biz hâlâ maalesef tersanelerde çok şeyin değişmediğini, yaptığımız çalışmalarla bunu özetleyebiliriz.

TÜRKİYE GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ GENEL SEKRETERİ SÜHEYL DEMİRTAŞ – Lütfen... Memnun oluruz.

DİSK GENEL BAŞKAN YARDIMCISI METİN EBETÜRK - İsterlerse kendilerine bu konuda yazılı beyan da gönderebiliriz. Ancak kendilerinin de tersanelerde işçi sağlığını ve güvenliğini sağlayıcı ne gibi önlemler aldıklarını da sadece yazılı olarak değil, görsel olarak görmek isteriz. Bunu da işçi sağlığının korunduğunu, işçi ölümlerinin azaldığını görerek öğrenmek istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Benim bildiğim kadarıyla GİSBİR size bütün tersaneleri dolaştırabilir, orada bir sorun yok ama bir de tersanelerdeki son durumu görmenizde yarar var Türkiye açısından. Diğer işverenleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve diğer meslek kuruluşlarını daha sonraki toplantılarımızda dinleyeceğiz. Bunu toplu iş görüşmeleri yasa tasarısı gibi hızlandırmıyoruz; hızlandırabiliriz istersek. Bu, direkt sağlıkla ilgili bir alan ve bu sağlıkla ilgili alanda hepimiz hassasız ve bunu en uygun bir şekilde, hepimizin hassasiyetlerini değerlendirecek şekilde hayata geçirmek için çaba harcamalıyız diye düşünüyorum.

Gelenlere, katılanlara, konuşanlara ve düşüncelerini yazılı olarak bize verenlere çok teşekkür ediyorum.

Daha sonraki toplantılarımızı size bildireceğiz bir rutin içerisinde. Herkes katılabilir, tekrar herkes dinleyebilir, o açıdan sorun yok.

TÜRK TABİBLER BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ ARİF MÜEZZİNOĞLU – Tarihi belli değil mi?

BAŞKAN – Hayır. İşte bu önümüzde 1 Mayıs var biliyorsunuz; dolayısıyla bir tatile geliyor. Biz daha önceden size bildireceğiz yani bir iki gün önceden bildiririz. Biz de bir şey hazırlamadık çünkü timetable hazırlamadık; hazırlayıp size bildireceğiz.

Çok teşekkür ediyoruz katıldığınız için.

Kapanma Saati: 15.22